

EHBO voor jachtvogels

Myrjam Buelens

Inhoud

- Inleiding
- Wonden
- Breuken
- Elektrocutie
- Verdrinking
- Schedeltrauma
- Oogkwetsuren
- Belangrijke aandachtspunten
- boodschappenlijstje

Inleiding

- Wees steeds voorbereid
- De nummer van je (dichtstbijzijnde) dierenarts staat in je GSM
- Het adres staat in je GPS

Onderschat nooit de ernst van een trauma

- Elk dier zal trachten zich zo normaal mogelijk te gedragen om geen predatoren aan te trekken
- Het ongeval gebeurt tijdens de jacht waarbij de vogel een hoog adrenalinegehalte in zijn bloed heeft
- Ieder van ons kent vogels die na even bekomen verder deelnemen aan de jacht en die de volgende ochtend dood aan de sprengel of in de volière worden teruggevonden

Stappen

- Breng tijdens de redding jezelf en anderen niet in gevaar, let ook op andere losvliegende vogels en loslopende honden
- Pak eerst het ernstigste probleem aan
- Zorg dat de vogel niet wegvliegt
- Check bewustzijn
- Check ademhaling
- Check circulatie

- Bestrijd de dreigende shock
- Zorg daarvoor dat de vogel geen energie verliest:
- Immobiliseer
- Vermijd prikkels
- Hou donker
- Hou warm
- (Dien vocht toe)

De grootte en de soort vogel bepaald vaak de ernst van een trauma

- Vogels met een hoog metabolisme zijn veel gevoeliger voor shock: zoals valken en haviken
- Een snij wonde van 2cm lang is ernstiger bij een kleine vogel dan een grote...

Ook de voedingstoestand heeft invloed

- Het voordeel van een valkenier is dat die precies weet wat zijn vogel weegt en of die op het ogenblik van het voorval “scherp” staat of niet
- Hij weet ook wat de vogel op dat moment in zijn krop heeft. Zit er braakbalmateriaal in of niet? Is er al van een prooi gegeten?

Wonden

- Een paar gegevens over bloedverlies
- Schaafwonden
- Snij wonden
- Prik en steekwonden
- Bijtwonden
- Brandwonden
- Hematomen en pijn

Bloedverlies

- 10% van het lichaamsgewicht van een vogel is bloed
- Een vogel mag 10% bloed verliezen zonder dat dit ernstig is.
- Dat is 1ml voor een vogeltje van 100 gram
- En 10 ml voor een vogel van 1 kg
- Dat is een vingertje in een standaardborrelglas

schaafwonden

- De huid van een vogel is zeer dun en broos
- Schaafwonden ontstaan door over een hard oppervlak te schuren(konijn gepakt op het wegdek)
- Meestal aan de poten
- Oppervlakkige wonde
- Kan fel bloeden uit verschillende afgescheurde haarvaatjes
- Vaak erg bevuild

Behandeling schaafwonde

- Eerst het bloeden stoppen door compressie met een gaasverband of met kompres doordrenkt met zuurstofwater (prikt!)
- Reinigen met fysiologische oplossing of stromend water(opletten voor afkoeling)
- Ontsmetten met isobethadine dermique
- Aanbrengen niet klevend verband(type mepitel of vetverband type jelonet)

Schaafwonde bij de dierenarts

Snij wonden

- Kunnen oppervlakkig of diep zijn
- Eerst het bloeden stelpen door druk uit oefenen op de wondranden, desnoods met je vingers
- Als de wondranden mooi zuiver zijn en er geen vuil in de wonde zit kan je na ontsmetten en drogen van de wonde tijdelijk een verbandje aanbrengen
- Als de wondranden niet gesloten blijven , of de wonde is groot kan je beter een hechting laten aanbrengen bij de dierenarts. Dit kan met huidlijm

Prik en steekwonden

- Zijn vaak niet direct zichtbaar als ze niet hard bloeden!
- Komen voor door in takken, doorns, prikkeldraad enz. te vliegen
- Door met de nagels in de eigen poot te dringen
- Wanneer 2 vogels elkaar hebben vastgegrepen
- Er kan vuil heel diep onderhuids ingebracht worden

Het transport van elektriciteit is een uitdaging van internationaal formaat

De opleiding van de ma...
Lessen uit de...

10

BONUS -5

...en mieden vanaf 21 uur

rfiches

tussen twee vuren
De Pfaffs of de liefde
De twee familie boeken van auteur Nicolas na schandaal

Werkwijze

CELINE DION
MUSICAL

MIJN RESTAURANT EXCLUSIEF!
DE TOP-RECEPTEN
van de beste chefs

WE WERDEN GEKLINT

u gratis bij **TV Familie**

De eindemaandbonus is voor u!
Pak de schaar en knip uw eigen bonus bij elkaar...

Prik en steekwonden

- Wonden toegebracht door een gevecht met ander vogels moeten steeds bij de dierenarts worden geïnspecteerd.
- Ze worden uitgespoten, soms verder opengemaakt
- Altijd moet er antibiotica gestart worden
- Ook een verwonding op de voetzool moet goed opgevolgd worden

Buizerd in pindraad

Enkele opmerkingen over verbanden

- De veren rond een wonde kunnen best geplukt worden
- Gebruik steeds niet in de wonde klevend verband en leg vast met windel die wel op zichzelf hecht maar niet aan veren, of planten. Gebruik bij een kleine wonde Tegaderm of Opsite
- Vul bij een pootverband de ruimte tussen de tenen op met gaas of watten
- Ga steeds na of een windel niet knelt of dat de vogel zich er niet in verstrikt heeft

bijtwonden

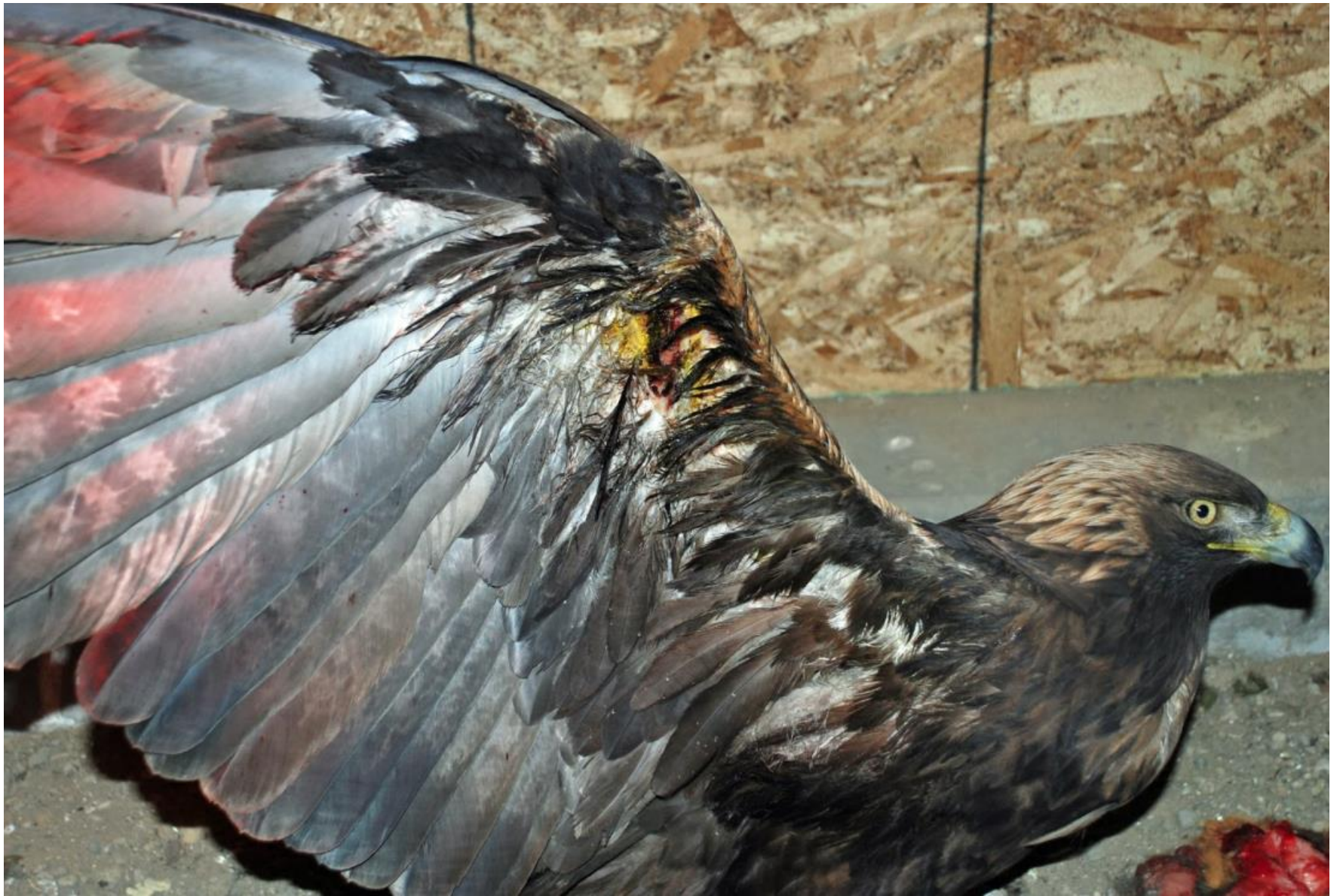
- Door de fret te pakken....
  - Door prooidieren
  - Door honden
  - Door katten
-
- Alle bijtwonden moeten door de dierenarts gezien worden
  - Er moet steeds antibiotica gestart worden
  - Vooral kattenbeten zijn steeds gevaarlijk (pasteurella)

brandwonden

- Kunnen voorkomen bij de jacht in fabrieken en raffinaderijen door op stoompijpen of hete leidingen te gaan zitten
- Of ontstaan als gevolg van een elektrocutie op hoogspanningsdraden
- Net als bij zoogdieren worden ze ingedeeld naar mate van de ernst in 1ste – 2de – en 3de graad

Brandwonden eerste hulp

- Wonde koelen, maar let op dat alleen het wondgebied wordt gekoeld anders loop je gevaar op onderkoeling
- Flamazine of flammigel op kompres aanbrengen en op wonde leggen
- Naar de dierenarts

Hematomen en pijn

- Naast de wonden zullen er ook rond de wonde en in de diepere (spier)lagen ook bloeditstortingen voorkomen, daar kan heel wat bloed inzitten, wat voor shock kan zorgen
- Een “blauwe” plek bij vogels is groen
- Vogels voelen vaak pijn maar laten het niet zien. Pijnmanagement kan het genezingsproces versnellen. Pijnbehandeling kan voorgeschreven worden door de dierenarts onder de vorm van niet steroïde anti ontstekingsremmers

Breuken

- Poot- en vleugelbreuken
- Nagelbreuken
- Snavelbreuken

PRE 49/9

Poot en vleugelbreuken

- De fractuur kan open of gesloten zijn
- Open fractuur: hierbij steken er delen van het gebroken bot door de huid
- Breng eerst steriele gaasverbanden die je wat bevochtigd met fysiologische zoutoplossing aan rond de wonde
- daarna breng je net als bij een gesloten fractuur een spalk aan.
- Draag er zorg voor dat het lidmaat niet kan worden bewogen
- Preventie van shock

nagelbreuk

nagelbreuk

- Bloed zeer overvloedig, soms bijna niet te stelpen
- Is erg pijnlijk
- Oefen druk uit op de wonde of indien dit niet helpt: Stelp het bloeden met bloem of maizena of kaarsvet
- Probeer het afgebroken deel niet te verwijderen, dit zal later zelf er wel afvallen
- Zodra het bloeden gestelpt, ontsmetten door er isobethadine op te spuiten, niet wrijven, drogen
- Afsluiten van de lucht met kaarsvet
- Indien het bot zichtbaar is , kan er necrose optreden – hiermee ga je best naar de dierenarts

Snavelbreuk

Snavelbreuk

- Komt voor bij een botsing met een hard voorwerp (grond ,auto, raam,muur...)
- Ook hier kan deze breuk fel bloeden
- Druk uitoefenen met een kompres op de breukhaard
- Ook hier kan je het bloeden stelpen met bloem
- Shock bestrijden en steeds naar de dierenarts
- Meestal kan de snavel met lijm en of kunsthars hersteld worden

Electrocutie

elektrocutie

- Grote vleugelspanwijdte betekent ook een groter risico dat er 2 spanningsdraden of draad en een voorwerp aangeraakt worden
- De vogel heeft vaak brandwonden(in- en uitgang)
- Vaak is hij initieel onbewust
- Immobiliseren (in handdoek,) huiven en warm houden. Zorg ervoor dat de kop wat hoger ligt om ervoor te zorgen dat er geen maag of kropinhoud in de trachea kan terecht komen
- Is steeds een urgentie er is vochtreanimatie, en (langdurige) toediening van cortisone en antibiotica vereist

Brandwonden (door elektrocutie)

Verdrinking

- Als de vogel hoest en of duidelijk water heeft ingeademd is een bezoek aan de dierenarts nodig
- Indien onbewust:
- Zodra de vogel op land is vocht verwijderen door de vogel ondersteboven te houden
- Indien bewust:
- shock bestrijden
- Gevaren zijn de eerste 24 uur : optreden van longoedeem door beschadiging van de longblaasjes
- Nadien: Infectie

schedeltrauma

- Treed op na botsing met voorwerp
- De vogel is onbewust
- Of de vogel is bewust maar maakt ongecontroleerde bewegingen met de kop (een beetje zoals je soms met een gehuifde vogel kan zien)
- Er kan een snelle beweging van de ogen te zien zijn (nystagmus)
- De pupillen kunnen ongelijk zijn
- Vervoeren met de kop hoger dan het lichaam om druk op de hersenen te verminderen en te vermijden dat kropinhoud in de longen vloeit

oogkwetsuren

- Het oog van de roofvogel heeft een unieke structuur

- Het is omgeven door een benige structuur
- Je kan alleen het oog goed spoelen met fysiologisch serum
- Breng een los verband aan onder een huid
- Let goed op dat er geen druk op het oog wordt uitgeoefend
- Gebruik nooit oogzalfen die niet specifiek dienen voor vogels
- Ga naar de dierenarts

Belangrijke aandachtspunten

- Bij een ongeval kan je vocht toedienen via de snavel, onder de vorm van dooier, of ingewanden van kuikens. Let op voor slikpneumonie!
- Flapul fysiologisch druppelsgewijs toedienen
- Voor de geoefende valkeniers kan er vocht worden toegediend via een kropnaald
- Geen voeding geven dat braakbalmateriaal bevat. En zeker geen grote porties; de vertering valt stil bij shock. Hierdoor kan zure krop optreden.
- Ook nadien tijdens de revalidatieperiode liever kleine beetjes voeren, maar heel frequent.

Nazorg

Nazorg

- Zet de vogel stil(dit wil zeggen afhankelijk van toestand- STOP met jagen gedurende de revalidatieperiode)
- Warm
- Vermijd prikkels
- Zorg voor een goede voedingstoestand
- Zeker zolang de vogel antibiotica krijgt
- Bouw nadien langzaam op

Boodschappenlijstje voor je EHBO kit

- Vloeistoffen:
  - Flapullen niet steriel fysiologisch serum(verkrijgbaar in supermarkt)
  - Unidose Isobethadine dermique (vervaldatum!)
  - (zuurstofwater)
- Verband
  - Compressen steriel
  - Niet klevend verband type mepitel , conveen, jelonet
- Zalf
  - Propolis
- Fixatie voor verband
  - Zelfklevende windels type pedahaft
  - Niet steriele watten voor tussen tenen en spalkmateriaal
  - Kleefband
  - Opsite of tegaderm
- Varia
  - Schaar
  - Pincet
  - Teken pincet
  - Potje met bloem
  - Waxinelichtje
  - Spalkmateriaal
  - Immobilisatiemateriaal(casting jacket – afgeknipte sok – huid)
  - Kropsonde
  - Hondennagelschaar(type guillotine)

Nog vragen?

